

УКРАЇНА

**ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ,
НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ**

вул.Коцюбинського,70, м. Чернігів, 14000, тел. - факс (0462) 67-62-63, e-mail: dep@cult.gov.ua

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**до проекту рішення тринадцятої сесії Чернігівської обласної
ради сьомого скликання «Про внесення змін до обласної цільової
довгострокової Програми «Мистецька освіта Чернігівщини»
2011-2025 роки**

Загальною тенденцією розвитку суспільства на сучасному етапі є посилення уваги до проблем, що знаходяться в площині культурно-мистецької сфери. Формування здатності до соціальної творчості є сьогодні не тільки пріоритетом політики Української держави в галузі мистецької освіти, але й соціальною необхідністю.

Мистецька освіта визначається як спеціалізований вид освіти, який має особливі умови реалізації, встановлює пов'язаність між собою її ланок, взаємозалежність рівнів і наступність її здобуття в процесі підготовки професійних митців.

Враховуючи глибокі зміни, що відбулись в суспільстві, мистецька освіта вимагає кардинального осучаснення, зміни стандартів діяльності, актуалізації змісту, а також реформування функцій управління на всіх рівнях.

З огляду на виклики, пов'язані з процесами децентралізації та реформування сфер освіти і культури, слід акцентувати увагу на пріоритетності розвитку мистецької освіти всіх рівнів, а передусім – початкової мистецької освіти.

Обласна цільова довгострокова програма «Мистецька освіта Чернігівщини» 2011-2025 роки розроблена з урахуванням концепції програмного підходу до організації роботи і направлена на створення правової, організаційної та економічної основ для розвитку мистецької освіти в області, забезпечення рівного доступу (рівних можливостей) до отримання дітьми області якісної мистецької освіти, створення сприятливих умов для забезпечення творчого, інтелектуального та духовного розвитку підростаючого покоління.

Аналіз виконання завдань, передбачених Програмою, свідчить про позитивні напрацювання у вирішенні актуальних питань у сфері мистецької освіти області. За період з 2011 року відбулись помітні позитивні напрацювання в цьому напрямку.

Програма «Мистецька освіта Чернігівщини» важливою умовою забезпечення рівного доступу до отримання дітьми якісної мистецької освіти визначає відкриття нових спеціалізацій, класів та філій початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. На виконання планових завдань Програми відкрито філії в селах Лемеші Козелецького району, Жадове Семенівського району, Дорогінка Ічнянського району, а також класи академічного вокалу у Бобровицькій школі мистецтв, гітари у Новгород-Сіверській дитячій музичній школі, ударних інструментів в Сосницькій дитячій музичній школі ім.М.Полторацького, класи комп'ютерного дизайну та духових інструментів в Чернігівській міській школі мистецтв.

Актуальною залишається проблема збереження та розвиток мережі мистецьких шкіл в умовах децентралізації. В зв'язку з процесами децентралізації, кількість філій та класів в сільській місцевості зменшилась, так як певні населені пункти не увійшли до новостворених об'єднаних територіальних громад.

Понад програмні завдання в Чернігівській музичній школі №1 ім. С.Вільконського відкрито перший в Україні відділ бандурного мистецтва, що надало можливість розширити навчально-методичну роботу, спрямувати її на якісне оновлення навчально-виховного процесу, вивчення та пошук прогресивних методик навчання. На відділі введено викладання навчального предмету «Кобзарознавство».

Серед основних досягнень за час реалізації Програми - збільшення загальної кількості учнів мистецьких шкіл області на 163 учня у 2017 році. Цю позитивну тенденцію спостерігаємо протягом останніх п'яти років. За цей час контингент мистецьких шкіл збільшився на 514 учнів.

На підставі аналізу контингенту учнів за спеціалізаціями простежується нерівномірний розвиток відділів. Непропорційний розвиток відділів значно ускладнює питання створення та існування творчих колективів у початкових навчальних закладах, погіршує конкурсну ситуацію у вищих мистецьких навчальних закладах, відбивається на кадровому забезпеченні галузі.

Результативною є робота обласної ради директорів мистецьких шкіл, міських та районних методичних об'єднань. Цікавим є досвід роботи Чернігівського міського методичного об'єднання, де у рамках освітніх культурних програм проводиться плідна робота з міжнародного співробітництва.

Слід відмітити позитивну тенденцію розвитку фестивально-конкурсного руху серед учнів шкіл естетичного розвитку області. Участь дітей у творчих змаганнях різних рівнів сприяє підвищенню професійного рівня як учнів, так і викладачів і є важливою складовою Програми. У 2016-2017 навчальному році 856 учнів мистецьких навчальних закладів області та 343 дитячі творчі колективи стали учасниками обласних конкурсів.

З 2014 року започатковано проведення обласного конкурсу дитячих духових оркестрів. За цей час кількість дитячих духових оркестрів - учасників конкурсу зросла з 15 до 23.

З кожним роком зростає кількість учнів та переможців творчих змагань різних рівнів. Учні мистецьких шкіл області беруть участь не тільки в обласних конкурсах, але й демонструють високий рівень виконавської майстерності на Всеукраїнських та Міжнародних змаганнях і мають широку географію своїх виступів (Греція, Болгарія, Естонія, Польща, Словаччина, Словенія). Учасниками всеукраїнських конкурсів у 2016 - 2017 навчальному році стали 498 учнів та 259 творчих колективів; міжнародних конкурсів – 393 окремих виконавця та 192 колектива.

Активними учасниками, а також ініціаторами низки заходів героїко-патріотичного спрямування виступають учні та викладачі мистецьких навчальних закладів області.

Цікавим напрямком роботи є діяльність Дитячої філармонії, створеної на базі мистецьких шкіл міста Чернігова. Привабливість її роботи полягає, насамперед, у багатовекторності напрямків. Для викладачів – створення сприятливих умов для розкриття здібностей вихованців, для учнів – можливість отримати досвід сценічних виступів.

Вагомим показником професійної роботи педагогічних колективів мистецьких навчальних закладів є той факт, що з року в рік маємо стабільну кількість випускників шкіл, що вступають до Чернігівського музичного коледжу ім. Л.М.Ревуцького та Ніжинського коледжу культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. Це є свідченням результативної профорієнтаційної роботи з учнями.

Трансформаційні процеси, що відбуваються як в сфері освіти України сучасного періоду загалом, так і в сфері мистецької освіти Чернігівщини, зумовлюють необхідність внесення змін до обласної цільової довгострокової програми «Мистецька освіта Чернігівщини» 2011-2025 роки. Адже реформа децентралізації безпосередньо впливає на систему мистецької освіти в регіонах та потребує переосмислення ролі мистецьких шкіл як базової мистецько-освітньої інституції громади, необхідності підсилення ролі культурно-мистецьких коледжів в регіонах, створюючи через законодавчі механізми та освітні стандарти, умови для утвердження їх як центрів кадрового забезпечення регіональних потреб сфери культури.

Реформа децентралізації включає фінансову децентралізацію, тому відбувається передача значних повноважень від державних органів (районних державних адміністрацій) територіальним громадам, що є найближчими до людей і мають значну автономію повноважень.

Для результативного вирішення нагальних питань функціонування системи мистецьких шкіл є необхідність рекомендувати розробити місцеві (регіональні) Програми та передбачити фінансування відповідних заходів Програм під час формування місцевих бюджетів.

Враховуючи пріоритетну роль естетичного виховання дітей та юнацтва в розвитку культури, що визначено Законом України «Про культуру», завдання Програми «Мистецька освіта Чернігівщини на 2011-2025 роки» визначають наш план дій щодо розбудови системи початкової мистецької освіти на найближчу перспективу, адже ми маємо найпереконливіші аргументи – талановитих дітей, котрі своєю участю та перемогами у творчих змаганнях різних рівнів підтверджують незаперечну істину, що освіта взагалі, і а тим паче мистецька – це найпродуктивніша інвестиція, що підвищує якість суспільства.

Директор Департаменту
культури і туризму, національностей
та релігій облдержадміністрації

О.В. Левочко